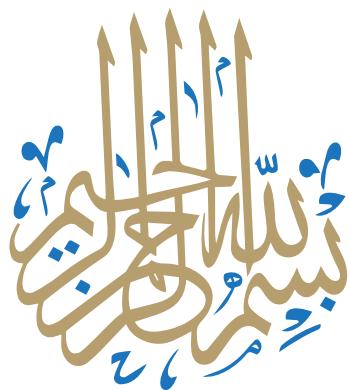

نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور

نام سند : سیر مطالعاتی: شناخت حسین منزوی

از نوسازی تغزل تا بازآفرینی غزل معاصر

تنظیم و تدوین : معاونت توسعه کتابخانه‌ها و ترویج کتابخوانی

اداره کل ترویج کتابخوانی و امور فرهنگی

تاریخ تدوین : مهر ۱۴۰۵

پیشنهاددهنده : مهدی خطیبی (منتقد و پژوهشگر شعر معاصر و

کارشناس مسئول معاونت توسعه کتابخانه‌ها و

ترویج کتابخوانی)

مخاطب : خوانندگان تجربی و علاقه‌مندان به غزل معاصر

پرتال سازمانی www.samanpl.ir.....

پست الکترونیکی libsystem@iranpl.ir.....

تلفن: ۶۶۷۴۸۷۹۱ - ۶۶۷۴۲۱۰۸.....

سامانه پیامکی ۱۰۰۰۴۵۰.....

نشانی: ابتدای خیابان امام خمینی^(۵)، روبه‌روی خیام، کوچه

پست (جنب بانک سپه)، پلاک ۱..... کدپستی: ۱۱۳۶۹۳۰۰۰۱

❀ حسین منزوی از آن دست شاعرانی است که دربارهٔ او نمی‌توان فقط با تعبیرهایی چون «غزل‌سرای موفق» یا «شاعر عاشقانه‌ها» سخن گفت. جایگاه او در شعر معاصر فارسی، جایگاهی فراتر از مقبولیت عمومی یا خوش‌آهنگی زبان است. اهمیت او، بیش از هر چیز، از آنجاست که در یکی از لحظه‌های تعیین‌کنندهٔ تحول غزل فارسی مطرح می‌شود؛ لحظه‌ای که این قالب، پس از عبور شعر فارسی از تجربه‌های نیما، اخوان، شاملو، فروغ و دیگر نوآوران شعر جدید، ناگزیر بود نسبت خود را با زمانهٔ تازه از نو تعریف کند. پرسش این بود که آیا غزل فقط یادگار سنت است، یا هنوز می‌تواند زبان تجربهٔ معاصر باشد؟ غزل منزوی یکی از نیرومندترین پاسخ‌ها به این پرسش است. این سیر مطالعاتی نیز به مناسبت یکم مهرماه، زادروز او، تدوین شده است؛ شاعری که در سال ۱۳۲۵ زاده شد و در چند دهه، یکی از اثرگذارترین صداهای شعر فارسی معاصر بود. او را باید در شمار پیشگامان غزل نوکلاسیک در شعر فارسی معاصر نشانید؛ در کنار شاعرانی چون منوچهر نیستانی، سیمین بهبهانی و محمد

ذکایی (هومن) که هر یک در بازآفرینی امکانات غزل و گشودن افق‌های تازه در این قالب نقش داشته‌اند. در شعر منزوی، غزل نه به صورت تقلید از گذشتگان، بلکه به هیئت زبانی زنده، عاطفه‌ای پیچیده، موسیقی‌ای نافذ و تصویری نو بازمی‌گردد. او از یک سو به سنت تغزلی فارسی وفادار می‌ماند و از سوی دیگر، با جذب عناصر زبان امروز، تنش‌های زیست معاصر و آگاهی تاریخی و فردی، به غزل صورتی تازه می‌بخشد. از همین رو، مطالعهٔ منزوی فقط مطالعهٔ یک شاعر نیست، بلکه راهی است برای فهم یکی از مهم‌ترین فصل‌های تحول غزل فارسی در روزگار ما. با این همه، فروکاستن منزوی به غزل، بی‌انصافی بزرگی است. هرچند نام او بیش از هر چیز با غزل پیوند خورده است، کارنامهٔ شعری‌اش به این قالب محدود نمی‌شود. آثاری که او در قالب‌های دیگر، چه مدرن و چه کلاسیک، سروده است، نشان می‌دهد که با شاعری روبه‌رویییم که قوهٔ تخیل، توان زبانی و شدت عاطفی‌اش در قالبی خاص محصور نمی‌ماند. توجه به این بخش از آثار او برای شناخت درست منزلت ادبی‌اش ضروری است، زیرا چهرهٔ کامل

منزوی فقط هنگامی آشکار می‌شود که او را نه صرفاً به عنوان غزل‌سرایی برجسته، بلکه به مثابه شاعری توانا در عرصه‌های گوناگون شعر فارسی بخوانیم. اما این شناخت با خواندن چند شعر مشهور یا چند داوری کلی به دست نمی‌آید. برای فهم درست منزلت منزوی، باید نخست زمینه تاریخی و نظری غزل‌فارسی را شناخت، سپس به سراغ پژوهش‌ها و کتاب‌هایی رفت که شعر و شخصیت ادبی او را از زاویه‌های مختلف بررسی کرده‌اند. آنگاه باید خود دفترهای شعر او را در یک سیر نسبتاً تاریخی خواند و در پایان، با ترجمه‌ها، نوشته‌های انتقادی و آثار جنبی او، تصویری کامل‌تر از ذهن و ذوق ادبی‌اش به دست آورد. سیر حاضر بر همین منطق تنظیم شده است: از زمینه آغاز می‌کند، به تفسیر و تحلیل می‌رسد، سپس خوانش مستقیم آثار را پیش می‌نهد و سرانجام چهره ادبی منزوی را در افقی وسیع‌تر کامل می‌کند.

مرحله اول: شناخت زمینه
تاریخی و نظری غزل

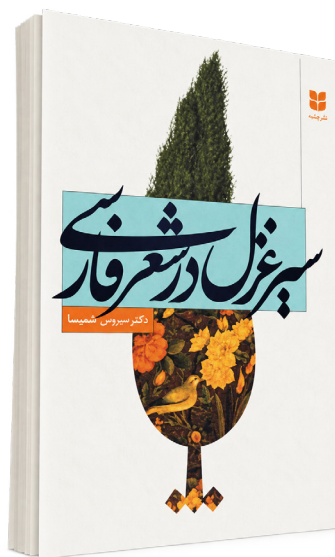
سیر غزل فارسی

نویسنده: سیروس شمیسا

ناشر: میترا

سال نشر: ۱۳۹۷

زمان تقریبی مطالعه: ۱۳ ساعت

معرفی

این کتاب برای آغاز مسیر، اثری بنیادی است. خوانندهٔ منزوی اگر با تاریخ غزل فارسی آشنا نباشد، نمی‌تواند تشخیص دهد که نوآوری‌های او دقیقاً در کدام لایه‌ها رخ داده‌اند: در زبان، در تصویر، در نحوهٔ برخورد با سنت، یا در ساخت عاطفه. شمیسا در این اثر، تحول غزل را در امتداد سنت ادبی فارسی بررسی می‌کند و به خواننده نشان می‌دهد که این قالب چگونه از حیث مضمون، بیان و ساختار دگرگون شده است. او در ذیل «غزل تصویری» به غزل منزوی و دیگر نوکلاسیکان غزل نیز پرداخته است. فایدهٔ اصلی کتاب در این است که غزل منزوی را در خلأ نمی‌گذارد، بلکه آن را در نسبت با میراث سترگ غزل فارسی و نیز در پیوند با افق نوآوری‌های برخاسته از گفتمان نیمایی می‌نشانَد.

آفاق غزل فارسی:

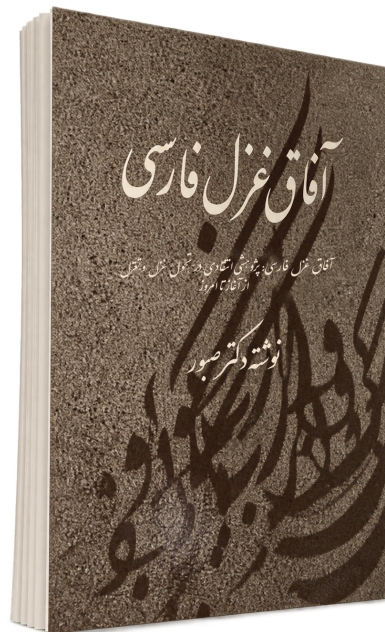
پژوهشی انتقادی در
تحول غزل و تغزل
از آغاز تا امروز

✿ نویسنده: داریوش صبور

✿ ناشر: زوار

✿ سال نشر: ۱۳۸۲

✿ زمان تقریبی مطالعه: ۲۴ ساعت

معرفی

این کتاب برای شناخت ریشه‌های تاریخی غزل و تبار تغزل در شعر فارسی منبعی سودمند است. نویسنده بحث را از معنای لغوی غزل و خاستگاه‌های نخستین آن آغاز می‌کند و سپس با جست‌وجو در کهن‌ترین نمونه‌های شعر فارسی، نسبت غزل را با تشبیب‌های قصیده و صورت‌های آغازین تغزل پی می‌گیرد. اهمیت کتاب بیش از آنکه در بررسی غزل معاصر باشد، در روشن کردن سیر تاریخی پیدایش و استقلال تدریجی غزل در سنت ادبی فارسی است. از این رو، مطالعه آن برای خواننده‌ای مفید است که می‌خواهد پیش از ورود به دوره‌های متأخرتر، از زمینه تاریخی و صورت‌های نخستین این قالب درک روشن‌تری به دست آورد.

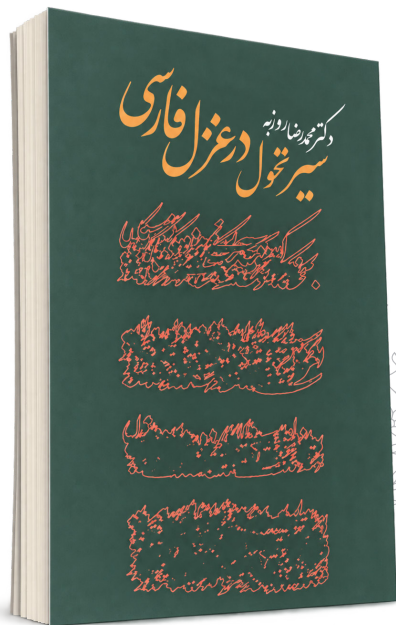
سیر تحول در غزل
فارسی

نویسنده: محمدرضا روزبه

ناشر: انتشارات روزبه

سال نشر: ۱۳۷۹

زمان تقریبی مطالعه: ۱۲ ساعت

معرفی

اگر کتاب شمیسا زمینه عمومی‌تری فراهم می‌کند و کتاب صبور پیشینه غزل را روشن‌تر می‌سازد، این اثر برای درک چرخش‌های زیبایی‌شناختی غزل در دوره‌های متأخر سودمندتر است. روزبه غزل را نه فقط به‌منزله قالبی تاریخی، بلکه به‌مثابه صورتی زنده و در حال تحول بررسی می‌کند. مطالعه این کتاب برای فهم نسبت غزل معاصر با سنت، و نیز برای تشخیص جایگاه منزوی در میان غزل‌سرایان سده اخیر، بسیار راهگشاست. این اثر به خواننده کمک می‌کند که شعر منزوی را نه استمرار ساده، بلکه مرحله‌ای تازه از تحول غزل ببیند.

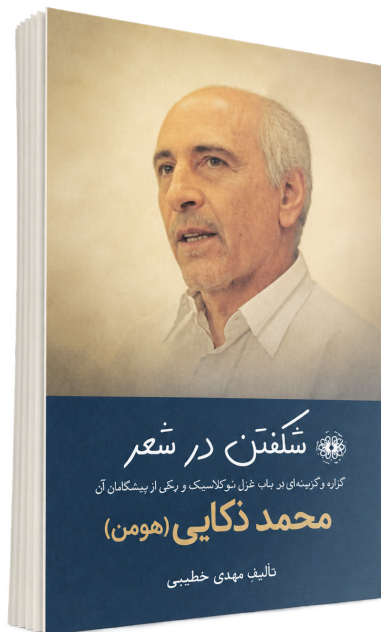
شکفتن در شعر:
گزاره و گزینه‌ای در باب
غزل نوکلاسیک و یکی از
پیشگامان آن، محمد
ذکایی، هومن

✿ نویسنده: مهدی خطیبی

✿ ناشر: انتشارات آرادمان

✿ سال نشر: ۱۴۰۴

✿ زمان تقریبی مطالعه: ۱۴ ساعت

معرفی

این کتاب مستقیماً به حسین منزوی اختصاص ندارد، اما برای فهم افقی که منزوی در آن خوانده می‌شود، سود فراوان دارد. بحث از غزل نوکلاسیک، از نسبت سنت و نوآوری، و از نحوهٔ تداوم قالب‌های کلاسیک در روزگار جدید، به خواننده کمک می‌کند که مسئلهٔ منزوی را دقیق‌تر صورت‌بندی کند. ارزش این کتاب در آن است که غزل معاصر را از سطح پسند و ذوق شخصی فراتر می‌برد و آن را به موضوعی قابل بحث در سطح نظری و تاریخی بدل می‌کند. برای خوانندهٔ منزوی، این اثر نوعی آستانه‌سازی نظری است.

مرحله دوم: پژوهش ها و منابع
اختصاصی درباره حسین منزوی

از ترانه و تندر:

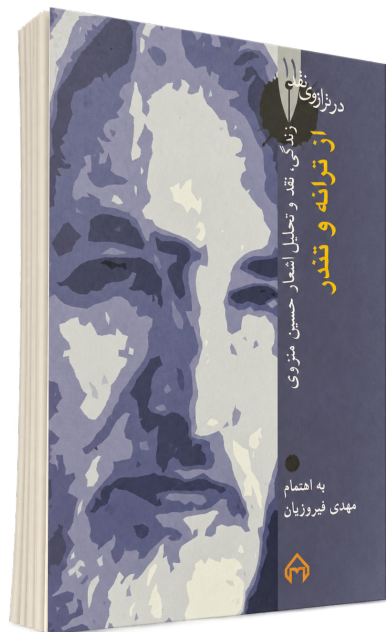
زندگی، نقد و تحلیل
اشعار حسین منزوی

به اهتمام: مهدی فیروزیان

ناشر: انتشارات سخن

سال نشر: ۱۳۹۰

زمان تقریبی مطالعه: ۲۵ ساعت

معرفی

این کتاب از مهم‌ترین منابع گردآوری‌شده دربارهٔ حسین منزوی است و برای ورود جدی به حوزهٔ مطالعات اختصاصی او، نقطهٔ آغاز مناسبی به شمار می‌رود. اهمیت آن در تنوع مطالب و منظرهاست: خواننده در این اثر با لایه‌های مختلفی از زندگی، شعر، تلقی‌ها و بازتاب‌های ادبی منزوی روبه‌رو می‌شود. چنین آثاری بیش از آنکه یک تفسیر واحد عرضه کنند، میدان دید خواننده را گسترش می‌دهند و امکان می‌دهند با چند تلقی متفاوت از شاعر مواجه شود. از این جهت، کتاب برای ورود به بحث‌های تفصیلی بسیار مفید است.

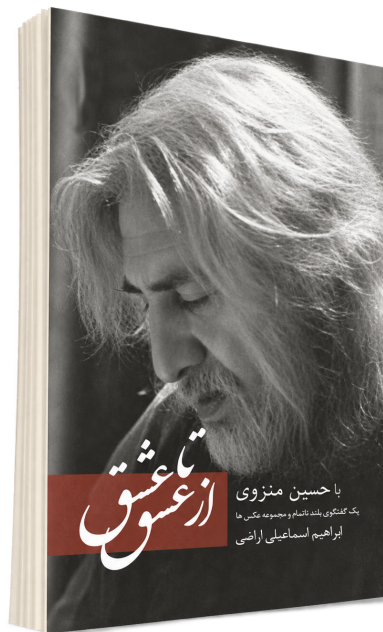
از عشق تا عشق

نویسنده: ابراهیم اسماعیلی اراضی

ناشر: انتشارات فصل پنجم

سال نشر: ۱۳۹۴

زمان تقریبی مطالعه: ۱۵ ساعت

معرفی

این کتاب، حاصل گفت‌وگویی با حسین منزوی، از منابع مهم برای شناخت زندگی، منش و شکل‌گیری شخصیت ادبی اوست. مزیت اصلی اثر در آن است که صدای خود شاعر را، هرچند در روایتی ناتمام، به متن می‌آورد و خواننده را با خاطرات کودکی، سال‌های آغازین زندگی، دوران دانشجویی و نخستین تجربه‌های شعری او آشنا می‌کند. گفت‌وگو به سال‌های پس از انقلاب نمی‌رسد و از همین رو تصویری کامل از همهٔ ادوار زندگی شاعر به دست نمی‌دهد، اما در همان محدوده نیز حاوی نکات ارزشمند بسیار است. اهمیت این کتاب در آن است که به ما اجازه می‌دهد ریشه‌های عاطفی و زیستی شعر منزوی را از زبان خود او پی بگیریم.

مرحله دوم: پژوهش ها و منابع
اختصاصی درباره حسین منزوی

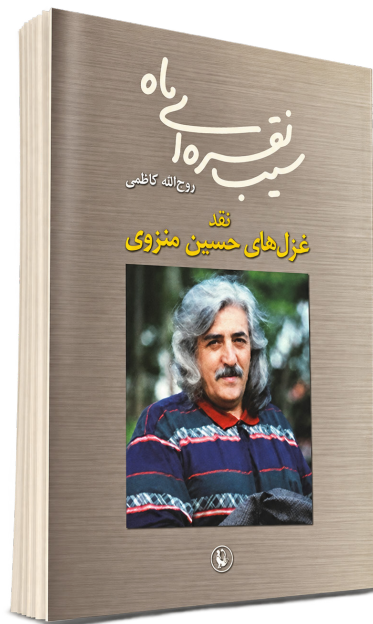
سیب نقره‌ای ماه:
نقد غزل‌های منزوی

نویسنده: روح‌الله کاظمی

ناشر: انتشارات مروارید

سال نشر: ۱۴۰۰

زمان تقریبی مطالعه: ۱۰ ساعت

معرفی

این کتاب از جمله آثاری است که می‌کوشد به‌طور مشخص بر غزل‌های منزوی تمرکز کند و از سطح شهرت عمومی او فراتر رود. امتیاز چنین کتابی در این است که به خواننده امکان می‌دهد سازوکارهای درونی شعر منزوی را دقیق‌تر ببیند: تصویر، موسیقی، مضمون‌پردازی و کیفیت عاطفی غزل‌ها. این اثر برای کسانی سودمند است که می‌خواهند از ستایش کلی فاصله بگیرند و به پرسش از «چگونگی» اثرگذاری شعر منزوی نزدیک شوند.

مرحله دوم: پژوهش ها و منابع
اختصاصی درباره حسین منزوی

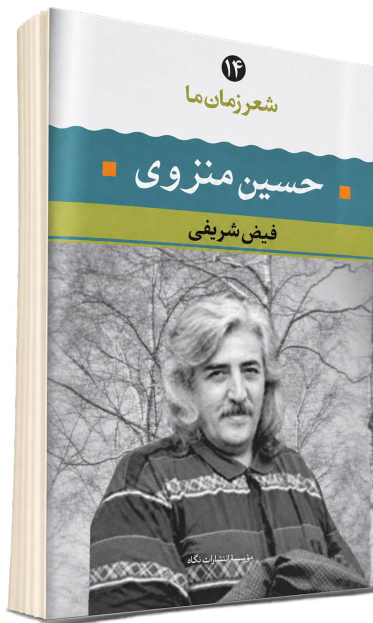
شعر زمان ما: حسین منزوی

نویسنده: فیض شریفی

ناشر: انتشارات نگاه

سال نشر: ۱۴۰۲

زمان تقریبی مطالعه: ۱۱ ساعت

این مجلد از مجموعه شناخته‌شده «شعر زمان ما» است؛ مجموعه‌ای که در سنت نقد و معرفی آموزشی شعر معاصر فارسی جایگاهی ویژه یافته است. کتاب، افزون بر مرور زندگی و جایگاه منزوی، به مباحثی چون دگردیسی قالب غزل در شعر او، وحدت موضوعی غزل‌ها، سبک‌شناسی، تصویرسازی، پارادوکس، حس‌آمیزی، وزن، قافیه و تحلیل کارکردهای شاعرانه می‌پردازد. امتیاز اصلی آن در این است که خواننده را با یک چارچوب نسبتاً منظم و آموزشی به شعر منزوی نزدیک می‌کند و سپس نمونه‌هایی از شعر او را نیز برای بررسی عرضه می‌دارد. برای دانشجویان و خوانندگان جدی، این کتاب یکی از سودمندترین مدخل‌ها به دنیای منزوی است.

گریختن در مه

نویسنده: محمد فتحی

ناشر: انتشارات نگاه

سال نشر: ۱۳۹۷

زمان تقریبی مطالعه: ۱۳ ساعت

معرفی

محمد فتحی در این اثر به زندگی، شعر و غزلیات حسین منزوی از منظری ترکیبی نزدیک می‌شود: هم به داده‌های مربوط به زندگی شاعر توجه دارد و هم به ویژگی‌های شعر او. کتاب برای آن دسته از خوانندگانی سودمند است که می‌خواهند میان زیست شاعر، دریافت دیگران از او و ساختار شعرش نوعی پیوند برقرار کنند. توجه به موسیقی شعر، شیوه بیان و وجوه مختلف شاعری منزوی از نکات قابل توجه این اثر است. این کتاب به‌ویژه برای مرحله میانی مطالعه مناسب است؛ یعنی زمانی که خواننده، پس از آشنایی مقدماتی با شاعر، به تصویری منسجم‌تر و تحلیلی‌تر از او نیاز دارد.

مرحله دوم: پژوهش ها و منابع
اختصاصی درباره حسین منزوی

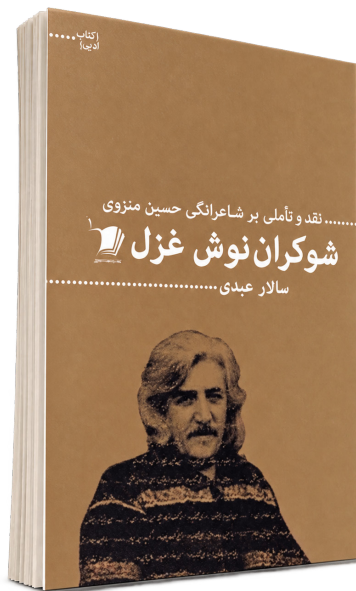
شوکران نوش غزل:
نقد و تأملی بر شاعرانگی
حسین منزوی

نویسنده: سالار عبدی

ناشر: انتشارات سیب سرخ

سال نشر: ۱۳۹۸

زمان تقریبی مطالعه: ۱۳ ساعت

معرفی

همان‌گونه که از عنوان کتاب برمی‌آید، این اثر در پی آن است که به بنیان‌های شاعرانگی منزوی نزدیک شود. چنین رویکردی برای سیر حاضر بسیار ارزشمند است، زیرا منزلت منزوی را نه فقط از رهگذر مضمون‌های محبوب یا شهرت عمومی، بلکه از راه عناصر سازنده شعر او بررسی می‌کند. کتاب می‌تواند در فهم نسبت موسیقی، تصویر، زبان و شدت عاطفی در غزل‌های منزوی به خواننده یاری رساند و او را از سطح آشنایی عمومی به سطح تحلیل ساختاری نزدیک کند.

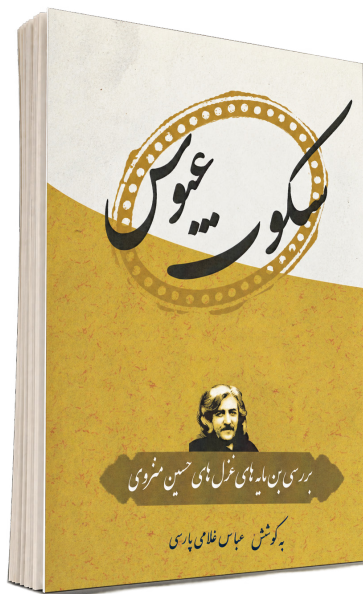
سکوت عبوس:
بررسی بن مایه های غزل
حسین منزوی

نویسنده: عباس غلامی پارسی

ناشر: انتشارات پادینا

سال نشر: ۱۳۹۷

زمان تقریبی مطالعه: ۱۴ ساعت

معرفی

این کتاب برای کسانی که می‌خواهند به‌جای داوری کلی، به سراغ بن‌مایه‌های تکرارشونده در شعر منزوی بروند، منبعی مناسب است. تمرکز بر بن‌مایه‌ها به خواننده کمک می‌کند که جهان شعری منزوی را به‌صورت منظومه‌ای از مضمون‌ها و عواطف ببیند: عشق، تنهایی، فقدان، زخم، حافظه، مقاومت، نومی‌دی و اشتیاق. این کتاب در واقع نقش نقشه‌ای موضوعی را دارد و به فهم وحدت درونی و تکرارهای معنی‌دار در شعر او یاری می‌رساند.

مرحله دوم: پژوهش ها و منابع
اختصاصی درباره حسین منزوی

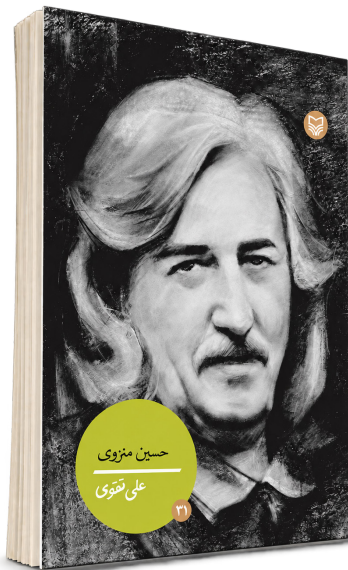
حسین منزوی

نویسنده: علی تقوی

ناشر: انتشارات سوره مهر

سال نشر: ۱۴۰۲

زمان تقریبی مطالعه: ۶ ساعت

معرفی

این کتاب از منابع متأخر و فشرده دربارهٔ حسین منزوی است و برای خواننده‌ای سودمند خواهد بود که می‌خواهد پیش از ورود به شعر منزوی، یا پس از مطالعهٔ منابع گسترده‌تر، تصویری موجز و نسبتاً روزآمد از زندگی و شعر او به دست آورد. نویسنده در این اثر، ضمن مرور زندگی منزوی، برخی از وجوه شعر او را نیز بررسی می‌کند و می‌کوشد میان معرفی شاعر و تحلیل آثارش تعادلی مناسب برقرار سازد. ارزش کتاب بیش از هر چیز در اختصار، نظم و قابلیت آن برای جمع‌بندی مباحث است. از این منظر، این اثر در سیر مطالعاتی حاضر نقشی راهنما و تثبیت‌کننده دارد و می‌تواند تصویری کلی از منزوی را در ذهن خواننده سامان دهد.

مرحله دوم: پژوهش ها و منابع
اختصاصی درباره حسین منزوی

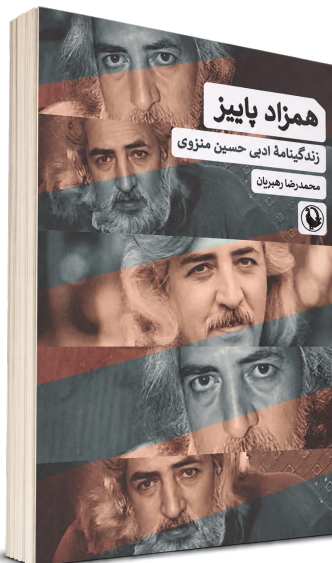
همزاد پاییز:
زندگی نامه ادبی
حسین منزوی

نویسنده: محمدرضا رهبریان

ناشر: انتشارات مروارید

سال نشر: ۱۴۰۵

زمان تقریبی مطالعه: ۱۳ ساعت

این کتاب از مهم‌ترین منابع تألیفی در حوزهٔ «زندگی‌نامه‌نویسی ادبی» حسین منزوی است و برای بستن پروندهٔ پژوهشی این بخش، اثری کامل و راه‌گشاست. رهبران در این اثر، برخلاف روایت‌های صرفاً تاریخی یا خاطره‌محور، رویکردی تحلیلی به «زیست ادبی» شاعر دارد. او با پیوند میان محیط رشد شاعر در اقلیم زنجان، فضای فرهنگی خانواده و رخداد‌های زمانه، می‌کوشد چگونگی تکوین ذهن و زبان منزوی را واکاوی کند. مزیت اصلی کتاب در اتکا به اسناد، خاطرات دست‌اول و پرهیز از تقدیس یک‌سویهٔ چهره است؛ به‌گونه‌ای که ابعاد پیچیده، تناقض‌های شخصیتی و حاشیه‌های ادبی شاعر نیز در آن بازتاب یافته است. مطالعهٔ این اثر برای خواننده‌ای که می‌خواهد از متن شعر منزوی به «جانِ منزوی» راه یابد و نسبت میان تجربهٔ زیسته و فرآورده‌های هنری را دریابد، ضرورتی انکارناپذیر دارد.

حنجره زخمی تغزل
(۱۳۴۴ تا ۱۳۵۰)

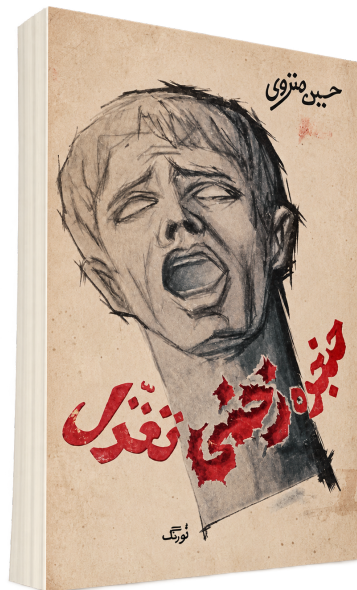
شاعر: حسین منزوی

ناشر: سازمان انتشارات بامداد

سال نشر: ۱۳۵۰

چاپ چهارم: انتشارات آفرینش، ۱۳۹۰

زمان تقریبی مطالعه: ۶ ساعت

معرفی

این کتاب از مهم‌ترین دفترهای آغازین منزوی و از نقاط عطف غزل معاصر است. در آن، هم ظرفیت تغزلی و موسیقایی شاعر آشکار می‌شود و هم نشانه‌های نخستین یک تحول بزرگ در غزل فارسی دیده می‌شود. برخی از غزل‌های این دفتر، از جمله «لبت صریح‌ترین آیه شکوفایی‌ست»، عملاً به مصرعی شاخص در حافظه غزل معاصر بدل شده است. در کنار این وجه تغزلی، حضور چند شعر اجتماعی نیز نشان می‌دهد که منزوی از همان ابتدا فقط شاعر شور عاشقانه نبود، بلکه نسبت به زمانه نیز حساسیتی جدی داشت. این دفتر برای شناخت سرآغاز صدای شخصی منزوی ضروری است.

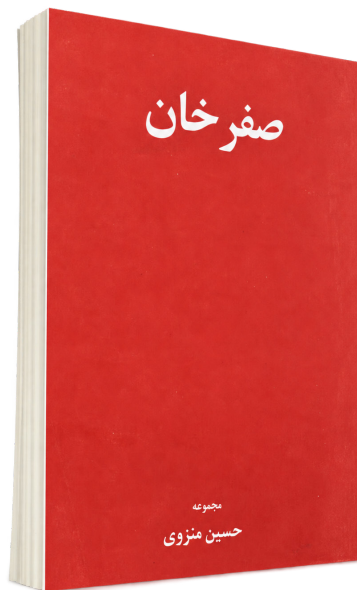
صفرخان

شاعر: حسین منزوی

ناشر: انتشارات چکیده

سال نشر: ۱۳۵۸

زمان تقریبی مطالعه: ۱ ساعت

معرفی

«صفرخان» از حیث حجم کوچک‌تر است، اما در سیر مطالعهٔ منزوی اهمیتی فراتر از اندازه‌اش دارد. این منظومه نشان می‌دهد که شاعر چگونه می‌تواند از قلمرو تغزل محض فاصله بگیرد و به وضعیت تاریخی و اجتماعی نزدیک شود. مطالعهٔ آن برای شناخت وجه دیگر کارنامهٔ منزوی، یعنی برخورد او با مسائل جمعی و اجتماعی، ضروری است. خوانندهٔ این اثر باید آن را در متن سال‌های پرتب‌وتاب تاریخی بخواند.

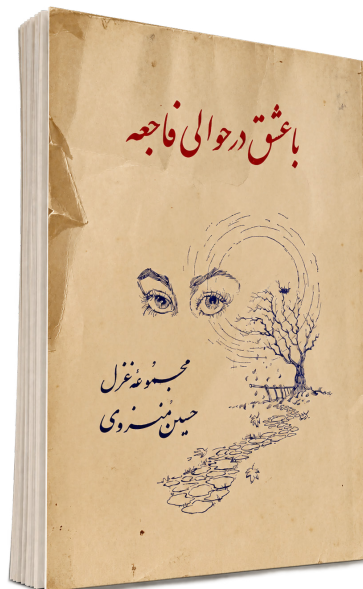
با عشق در حوالی
فاجعه

شاعر: حسین منزوی

ناشر: انتشارات پاژنگ

سال نشر: ۱۳۷۱

زمان تقریبی مطالعه: ۷ ساعت

معرفی

این کتاب از مشهورترین و اثرگذارترین مجموعه‌های منزوی است و برای بسیاری از خوانندگان، مدخل اصلی آشنایی با او بوده است. در این دفتر، غزل عاشقانه به سطحی از انرژی، شفافیت زبانی و موسیقی درخشان می‌رسد که به‌راستی در غزل معاصر کم‌نظیر است. در عین حال، مجموعه فقط عاشقانه نیست؛ چند غزل اجتماعی و نیز شعرهایی در سوگ برادر شاعر به کتاب لحن و عمقی دیگر می‌بخشند. تنش میان عشق و فاجعه، شور و اندوه، از عناصر مرکزی این دفتر است و از همین رو کتاب برای فهم ساختار عاطفی شعر منزوی اهمیتی ویژه دارد.

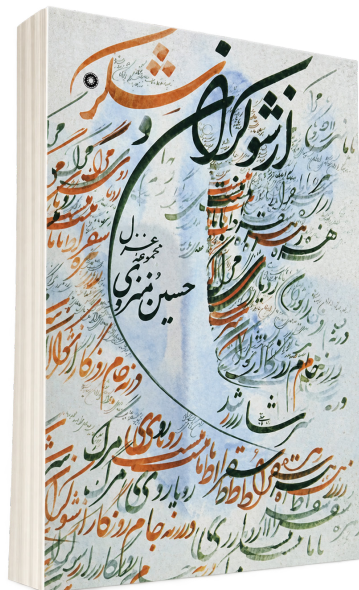
از شوکران و شکر

شاعر: حسین منزوی

ناشر: انتشارات آفرینش

سال نشر: ۱۳۷۳

زمان تقریبی مطالعه: ۶ ساعت

معرفی

این دفتر را می‌توان از آثار پخته‌تر و متعادل‌تر منزوی دانست. اگر در برخی آثار پیشین، شور عاشقانه و فوران عاطفه برجسته‌تر است، در اینجا شعر او به اعتدال، بلوغ و تسلط بیشتری می‌رسد. کتاب دربرگیرندهٔ غزل‌هایی عاشقانه، اجتماعی و شخصی است و نشان می‌دهد که چگونه تجربه‌های زیستی شاعر در دل زبان غزل رسوب می‌کنند. «از شوکران و شکر» برای فهم لایه‌های متنوع‌تر و بالغ‌تر جهان شعری منزوی، اثری اساسی است. همچنین می‌توان زبان صریح، تلخ و گزندهٔ او را در مقدمهٔ کتاب نیز دید.

با سیاوش از آتش:

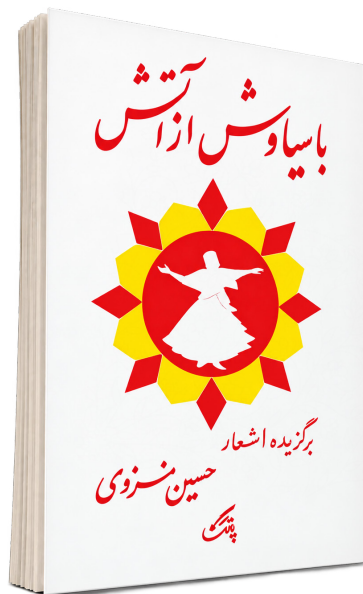
برگزیده غزل‌ها
(۱۳۷۴-۱۳۴۵)

شاعر: حسین منزوی

ناشر: انتشارات پاژنگ

سال نشر: ۱۳۷۴

زمان تقریبی مطالعه: ۵ ساعت

معرفی

این کتاب گزیده‌ای است که خود شاعر از میان سه مجموعهٔ پیشینش انتخاب کرده است و از این جهت، ارزشی دوچندان دارد. خواننده در این اثر نه فقط با مجموعه‌ای از غزل‌های برگزیده روبه‌رو می‌شود، بلکه با نوعی خودخوانی و خودگزینی شاعر نیز مواجه است. اینکه منزوی کدام غزل‌ها را برای نمایندگی کارنامهٔ خود برگزیده، خود نکته‌ای مهم و روشن‌گر است. از این رو، این کتاب برای کسانی که می‌خواهند تصویری فشرده اما معتبر از غزل‌های مهم او به دست آورند، بسیار مناسب است.

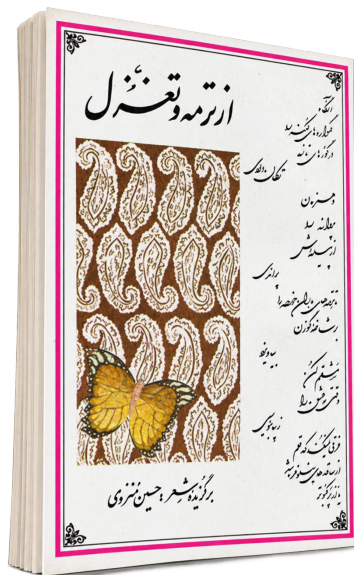
از ترمه و تغزل

شاعر: حسین منزوی

ناشر: انتشارات روزبهان

سال نشر: ۱۳۷۶

زمان تقریبی مطالعه: ۱۰ ساعت

معرفی

این کتاب یکی از بهترین مدخل‌ها برای خوانندهٔ عمومی و در عین حال یکی از سودمندترین گزیده‌ها برای خوانندهٔ حرفه‌ای است. اثر، زیر نظر خود شاعر فراهم آمده و گزیده‌ای از غزل‌ها، شعرهای نیمایی و سپید او را دربر می‌گیرد. اهمیت آن در این است که تصویری نسبتاً جامع و در عین حال انتخاب‌شده از کارنامهٔ منزوی به دست می‌دهد. برای خوانندهٔ این سیر، «از ترمه و تغزل» هم فرصتی برای آشنایی کلی با تنوع کار شاعر است و هم مجالی برای تشخیص اینکه خود او چه آثاری را برجسته‌تر و نماینده‌تر می‌داندسته است.

از کهریا و کافور

شاعر: حسین منزوی

ناشر: انتشارات کتاب زمان

سال نشر: ۱۳۷۷

زمان تقریبی مطالعه: ۷ ساعت

معرفی

این مجموعه از دفترهای مهم دوره پختگی منزوی است. غزل‌های این کتاب، در کنار حفظ حال و هوای تغزلی، از حیث تصویرسازی، ترکیب‌سازی، بسامد رنگ‌ها و حتی گرایش به تأمل‌های فلسفی، جلوه‌ای خاص دارند. برخی از غزل‌های شاخص و معترض منزوی نیز در این دفتر آمده‌اند. این کتاب برای خواننده‌ای که می‌خواهد ظرافت‌های فنی‌تر شعر منزوی را پی بگیرد، اثری بسیار خواندنی است.

مرحله سوم: خوانش دفترهای
شعر حسین منزوی

به همین سادگی

شاعر: حسین منزوی

ناشر: انتشارات چی‌چی‌کا

سال نشر: ۱۳۷۹

زمان تقریبی مطالعه: ۴ ساعت

معرفی

این مجموعه دربردارنده شعرهای سپید منزوی است و از این حیث نشان می‌دهد که توان شاعری او به غزل محدود نبوده است. اهمیت این کتاب در آن است که به خواننده امکان می‌دهد طبع تغزلی و تصویرساز منزوی را بیرون از قالب سنتی غزل نیز دنبال کند. شعرهای این دفتر، با وجود فاصله گرفتن از وزن و ساخت کلاسیک غزل، همچنان حامل همان عاطفهٔ پرنگ و تخیل زنده‌اند. مطالعهٔ این کتاب برای فهم وسعت تجربهٔ شعری منزوی ضروری است.

مرحله سوم: خوانش دفترهای
شعر حسین منزوی

با عشق تاب می آورم:

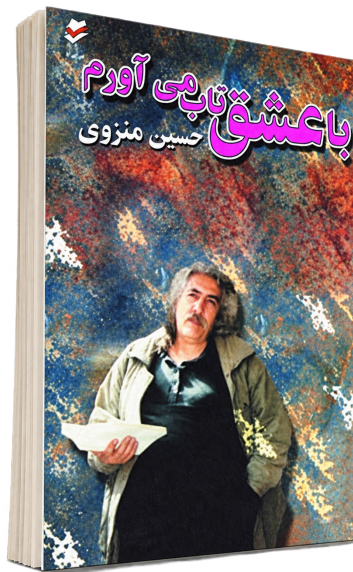
نیمایی‌ها (۱۳۵۱-۱۳۷۸)

شاعر: حسین منزوی

ناشر: انتشارات چی‌چی‌کا

سال نشر: ۱۳۷۹

زمان تقریبی مطالعه: ۳ ساعت

معرفی

این کتاب دفتر شعرهای نیمایی منزوی است و نقش مهمی در تکمیل چهرهٔ او به‌عنوان شاعری چندقالبی دارد. در این مجموعه، شاعر نشان می‌دهد که حس تغزلی، قدرت تصویر و شدت عاطفه‌اش در قالب نیمایی نیز می‌تواند به‌خوبی عمل کند. خواندن این کتاب به‌ویژه برای رفع این سوءتفاهم مفید است که منزوی را فقط باید در قالب غزل دید. این دفتر نشان می‌دهد که او، در عین وفاداری به غزل، از تجربه‌های شعری دیگر نیز غافل نمانده است.

مرحله سوم: خوانش دفترهای
شعر حسین منزوی

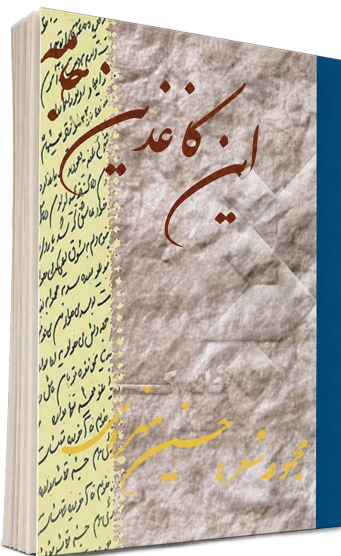
این کاغذین جامه

شاعر: حسین منزوی

ناشر: انتشارات نغمه زندگی

سال نشر: ۱۳۷۹

زمان تقریبی مطالعه: ۵ ساعت

معرفی

این دفتر دربرگیرندهٔ شصت غزل و نیز شماری مثنوی کوتاه، رباعی و دوبیتی است. تنوع قالبی آن سبب می‌شود که خواننده بتواند منزلت منزوی را در قلمروهایی جز غزل نیز بسنجد، هرچند غزل همچنان محور اصلی کتاب است. این مجموعه برای شناخت مرحلهٔ میانی پختگی شاعر اهمیت دارد و نشان می‌دهد که چگونه منزلت عاطفی و زبانی او در قالب‌های گوناگون استمرار می‌یابد.

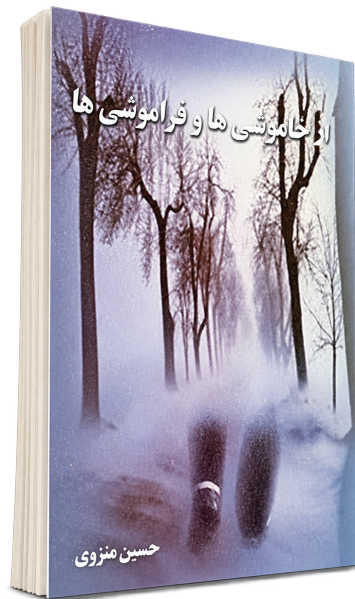
از خاموشی‌ها و
فراموشی‌ها

شاعر: حسین منزوی

ناشر: انتشارات مهدیس، زنجان

سال نشر: ۱۳۸۱

زمان تقریبی مطالعه: ۴ ساعت

معرفی

این کتاب از آثار مهم سال‌های پختگی شاعر است و از حیث لحن و صمیمیت زبانی، اهمیت خاصی دارد. مجموعه به زادبوم شاعر تقدیم شده و همین نسبت عاطفی با مکان و خاطره در فضای آن محسوس است. افزون بر این، غزل‌های محاوره‌ای شاخصی نیز در آن دیده می‌شود. برای فهم لحن متأخر منزوی و نسبت میان شاعرانگی او با آگاهی‌اش از ماندگاری و داوری زمان، این کتاب بسیار راهگشا است.

مرحله سوم: خوانش دفترهای
شعر حسین منزوی

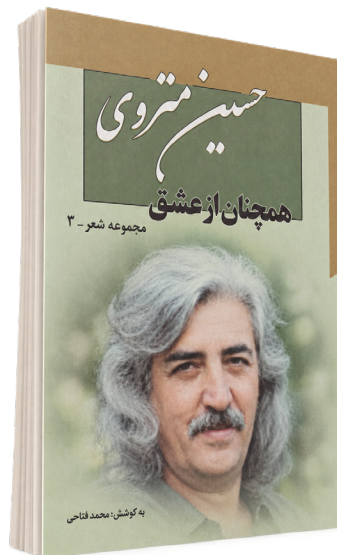
همچنان از عشق

شاعر: حسین منزوی

ناشر: انتشارات آفرینش

سال نشر: ۱۳۸۴

زمان تقریبی مطالعه: ۶ ساعت

معرفی

عنوان کتاب خود گویای هسته مرکزی جهان منزوی است: عشق؛ اما عشقی که در طول زمان از شور آغازین به سطحی از تأمل، فرسودگی، خاطره و ماندگاری رسیده است. این مجموعه برای مطالعه تحول مفهوم عشق در شعر منزوی اهمیت دارد، زیرا نشان می‌دهد که چگونه همان مضمون محوری، در طول سال‌ها، وجوهی پیچیده‌تر و پخته‌تر می‌یابد. این دفتر را باید در پیوند با آثار پیشین او خواند تا سیر تحول عاطفه شعرش روشن‌تر شود.

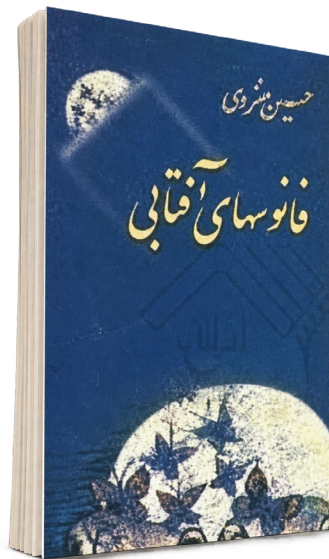
فانوس‌های آفتابی

شاعر: حسین منزوی

ناشر: صفوی، مؤسسه حضرت ابوالفضل عباس (ع)، زنجان

سال نشر: ۱۳۸۴

زمان تقریبی مطالعه: ۲ ساعت

معرفی

این کتاب دربردارنده شعرهای مذهبی منزوی در منقبت پیامبر و ائمه اطهار است و از این رو، سویه‌ای کمتر دیده‌شده از کارنامه او را آشکار می‌کند. مطالعه آن برای شناخت گستره موضوعی شاعر ضروری است، زیرا نشان می‌دهد که ذوق و زبان منزوی فقط در تغزل عاشقانه یا عاطفه فردی خلاصه نمی‌شود. این دفتر برای تکمیل تصویر ما از افق معنوی و آیینی او اهمیت دارد.

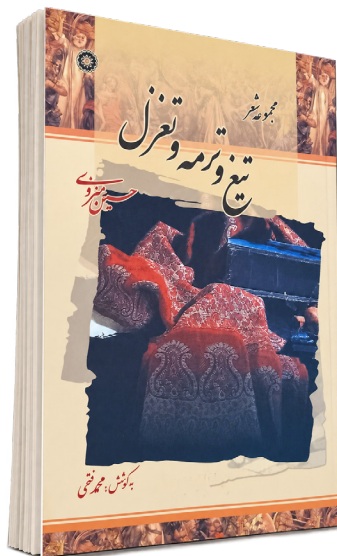
تیغ و ترمه و تغزل

✦ به کوشش: محمد فتحی

✦ ناشر: انتشارات آفرینش

✦ سال نشر: ۱۳۸۵

✦ زمان تقریبی مطالعه: ۷ ساعت

معرفی

این دفتر را می‌توان جمع‌بندی دوباره بخشی از کارنامهٔ منزوی دانست؛ کتابی که در آن، برخی شعرهای پیشتر منتشرشده، با بازنگری و بازنویسی شاعر، صورتی تازه یافته‌اند. اهمیت اثر در آن است که نشان می‌دهد منزوی تا چه اندازه به بازیابی شعرهای خود حساس بوده و چگونه می‌کوشیده است زبان، لحن یا حتی ساخت کلی بعضی شعرها را صیقل دهد. از این منظر، کتاب فقط مجموعه‌ای از شعرهای تکراری نیست، بلکه نشانه‌ای از رابطهٔ تأملی و نقادانهٔ شاعر با کار خویش است.

مجموعه اشعار
حسین منزوی

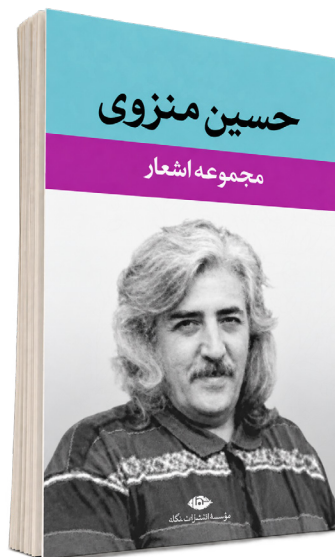
همراه با: مقدمه غزل منزوی و سخن بهروز منزوی

به کوشش: محمد فتحی

ناشر: انتشارات آفرینش و نگاه

سال نشر: ۱۳۸۸

زمان تقریبی مطالعه: ۳۵ ساعت

معرفی

این مجموعه برای بازخوانی جامع کارنامهٔ منزوی اهمیت اساسی دارد. خوانندهٔ این سیر بهتر است آن را نه در آغاز، بلکه پس از مطالعهٔ دفترهای اصلی بخواند، زیرا در این صورت می‌تواند با ذهنی آماده‌تر، سیر کلی تحول شاعر را یک‌جا ببیند. این کتاب امکان مقایسهٔ دوره‌ها، تشخیص عناصر ثابت و متغیر و بازنگری در داوری‌های پیشین را فراهم می‌کند. به بیان دیگر، این مجموعه مرحلهٔ جمع‌بندی و بازخوانی نهایی است.

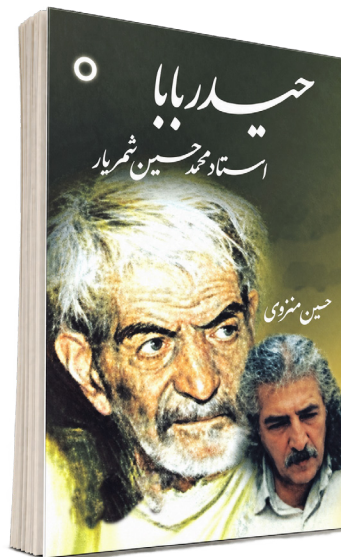
حیدر بابا

عنوان کامل: ترجمه به شعر نیمایی حسین منزوی

به کوشش: محمد فتاحی

سال نشر: ۱۳۶۹

زمان تقریبی مطالعه: ۷ ساعت

معرفی

این کتاب فقط یک ترجمه منظوم نیست، بلکه نشانه‌ای روشن از نسبت منزوی با زبان ترکی، با شهریار و با سنت شعر موسیقایی و بومی است. همراهی این ترجمه با نظیره‌ای ترکی و مقدمه‌هایی از چند صاحب‌نظر، به آن بُعدی فراتر از یک متن صرفاً ادبی می‌بخشد. مطالعه این اثر برای فهم ریشه‌های زبانی و فرهنگی ذوق منزوی بسیار سودمند است.

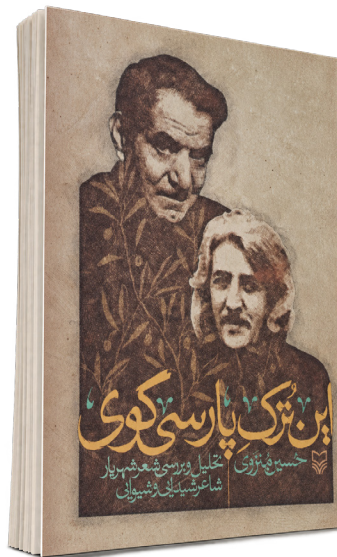
این ترک پارسی‌گوی:
شهریار، شاعر شیدایی
و شیوایی

✦ **زیر عنوان:** تحلیل و بررسی شعر شهریار

✦ **ناشر:** انتشارات برگ (چاپ‌های بعد: سوره مهر)

✦ **سال نشر:** ۱۳۷۲

✦ **زمان تقریبی مطالعه:** ۱۲ ساعت

معرفی

این کتاب یکی از مهم‌ترین آثار منزوی در حوزه نقد و تحلیل ادبی است. وقتی شاعری چون منزوی به سراغ شهریار می‌رود، در حقیقت بخشی از تلقی خود از شعر، موسیقی، زبان و سنت را نیز آشکار می‌کند. از این رو، کتاب فقط برای شناخت شهریار مهم نیست، بلکه برای فهم معیارهای زیبایی‌شناختی خود منزوی نیز اهمیت دارد. خواندن این اثر به ما نشان می‌دهد که او چگونه شعر را می‌خوانده و چه عناصری را در یک شاعر برجسته می‌دیده است.

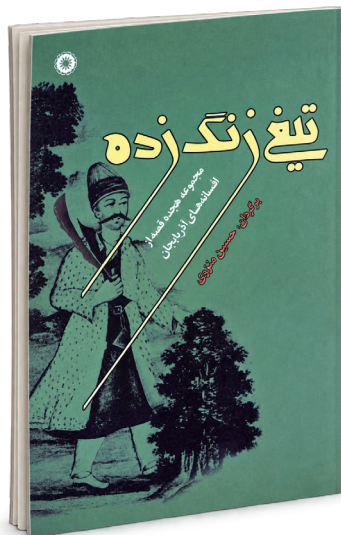
تیغ زنگزده:
مجموعه هجده قصه از
افسانه‌های آذربایجان

برگردان: حسین منزوی

ناشر: انتشارات آفرینش

سال نشر: ۱۳۸۳

زمان تقریبی مطالعه: ۸ ساعت

این کتاب چهرهٔ مترجم منزوی را می‌نماید و نشان می‌دهد که افق ادبی منزوی فقط به غزل و شعر منحصر نمی‌شده و او به روایت‌های فرهنگی و افسانه‌های بومی نیز توجهی جدی داشته است. ارزش اثر در آن است که پیوند او را با ذخیرهٔ فرهنگی آذربایجان آشکار می‌کند و بر بُعد دیگری از هویت ادبی و فرهنگی‌اش نور می‌افکند. این کتاب برای تکمیل پرترهٔ ادبی منزوی، اثری مهم و خواندنی است.

معرفی

دیدار در
متن یک شعر:
نگاهی به سی‌وشش
شعر از شاعران معاصر

نویسنده: حسین منزوی

ناشر: انتشارات آفرینش

سال نشر: ۱۳۸۴

زمان تقریبی مطالعه: ۱۵ ساعت

معرفی

این کتاب از مهم‌ترین آثار منزوی برای شناخت او به‌عنوان خوانندهٔ حرفه‌ای شعر معاصر است. او در این مجموعه، با نگاهی بیشتر ذوقی و محتوایی تا فنی و تکنیکی، به‌سراغ شعرهای شاعران دیگر می‌رود و از خلال این مواجهه، سلیقه، حساسیت و افق دریافت خود را آشکار می‌کند. اهمیت کتاب در آن است که نشان می‌دهد منزوی فقط شاعر نبود، بلکه خواننده‌ای دقیق و متأمل نیز بود. مطالعهٔ این اثر در پایان سیر، فهم ما را از ذهنیت ادبی او کامل‌تر می‌کند.

